

שם: שרון פרומיסלובסקי

שם העבודה: הבניית תפיסות הפרעות אכילה והטיפול בהן מהשקפותיהם של מתמודדות ומטפלים בעידן רשתות המדיה החברתיות

מנחות: פרופ' ענת גסר-אדלסבורג וד"ר רוני אלרן ברק

תקציר:

רקע: הפרעות אכילה הינן הפרעות נפשיות הפוגעות בבריאותו, רווחתו וסביבתו של הפרט משלל היבטים (ביניהם גופניים, נפשיים וחברתיים). בהתאם, פותחו מגוון שיטות טיפוליות המועברות במסגרות בריאות הנפש בתיווך הרכב משתנה של אנשי מקצוע רפואיים ופארא-רפואיים. למרות התועלות שטיפול עשוי להציע למתמודדים עם הפרעות אכילה, מספר רב של חסמים תפיסתיים, ממשיים וחברתיים, מונעים מחלק מהם את קבלתו, ולפיכך אחוז ניכר של הסובלים מהפרעות אכילה אינם מגיעים להחלמה מלאה. לנוכח הנגישות הגוברת לרשתות המדיה החברתיות בשני העשורים האחרונים, מתמודדים רבים פונים אליהן במטרה למלא את צרכיהם הייחודיים. בנוסף, המדיה מאפשרת למתמודדים להביע את עצמם וחוויותיהם המורכבות דרך תכנים חזותיים ויצירתיים. מכאן עולה הצורך להבין יותר לעומק על השימוש של מתמודדים עם הפרעות אכילה במדיה החברתית ועל תפיסות הטיפול המובעות בהן מצדם והן מצד המטפלים.

מטרות: מטרת המחקר המוצע היא לבחון זאת בהתאם לשלושה נושאים: 1. חסמים וסייענים לטיפול המסורתי (כמו: פסיכותרפיה בשיח פרטני או פנייה לשירותי בריאות הנפש הפורמאליים) העולים ממהלך הטיפול עצמו וטיפול עצמי ברשת (פרקטיקות שהפרט מיישם עבור עצמו לקידום החלמה ו/או בריאות אישית המופצות ברשת ללא התערבות או הכוונה רפואית) (מאמר 1); 2. הבעה עצמית יצירתית-חזותית במדיה החברתית (מאמר 2); 3. הפרספקטיבה של מטפלים על הטיפול בהפרעות אכילה כפי שהוא משתקף מתפיסותיהם האישיות והמקצועיות (מאמר 3).

שיטות: המחקר המוצע מבוסס על השקפה איכותנית ומאמץ מספר סוגות אתנוגרפיות חדשניות בכדי לבחון לעומק ולאורך זמן בתצפית טהורה, רשומות (פוסטים) של הפרעות אכילה במיקרו-בלוגינג "טאמבלר" וברשת החברתית "רדיט". תהליך איסוף, קידוד, מיון וניתוח הנתונים הכולל ישען על התאוריה הקונסטרוקטיביסטית המעוגנת בשדה.

מדגם המחקר ברשת יכול לרשומות הנוצרות בידי משתמשים המזדהים כמתמודדים עם הפרעות אכילה בהקשר הטיפולי (מאמר 1), רשומות חזותיות-יצירתיות (מאמר 2) ורשומות של משתמשים המזדהים כמטפלים בהפרעות אכילה (מאמר 3). לשם תיקוף ופיתוח מאמר 1 יקוימו 40 ראיונות חצי מובנים עם מתמודדים בגירים, תושביי מדינת ישראל, המשתמשים ברשתות מדיה חברתיות וחוו טיפול בהפרעות אכילה. ניתוח הנתונים של מאמר 2 יקבל השראה מארסנל נרחב של גישות וכלים חדשניים לפרשנות תכנים חזותיים, יצירתיים ומולטי מודליים ברשת. לשם פיתוח מאמר 3 יקוימו ראיונות חצי מובנים עם 40 מטפלים ואנשי מקצוע מהצוות הרב-תחומי בהפרעות אכילה.

חשיבות המחקר: המחקר המוצע נועד להטיל אור חדש על חוויותיהם המורכבות של מתמודדים ומטפלים מישראל. מההיבט המתודולוגי, מערך המחקר ישקף באופן הוליסטי את החוויה הטיפולית באמצעות חקירת חוויותיהם של מטופלים ומטפלים העולות הן מן הרשתות והן מראיונות עומק. בנוסף, הטריאנגולציה בין מגוון רחב של כלים חדשניים לניתוח תכנים חזותיים ברשת עשויה להבהיר על מורכבות חווית הפרעה מעבר לזו הניתנת להבעה מילולית. מההיבט הפרקטי, הידע הנצבר עשוי להוות תשתית פורייה לפיתוח שיטות טיפוליות חדשות ולשיפור הסביבה והדינמיקה הטיפולית עבור מטופלים ומטפלים. בנוסף, ידע זה עשוי להגביר את יישומם של סייענים לטיפול ולצמצם את השפעתם של חסמים. לבסוף, לידע הנצבר ישנה תרומה תיאורטית משמעותית לספרות המחקרית העולמית: בחשיפת כלים, שיטות ומושגים לטיפול עצמי אשר הומשגו בידי מתמודדים מהרשתות החברתיות; בהוספת ידע על חסמים וסייענים לקידום תהליך הטיפול בהתאם למשתקף מהרשתות; וכן בגיבוש הגדרת החלמה "מהחוויה החיה" של המתמודדים.